

KANCELARIA SENATU

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, dnia 15 lipca 2016 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych

(druk nr 229)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych wdraża do krajowego porządku prawnego przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/40/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich w sprawie produkcji, prezentowania i sprzedaży wyrobów tytoniowych i powiązanych wyrobów oraz uchylającej dyrektywę 2001/37/WE (Dz. Urz. UE L 127 z 29.04.2014, str. 1, z późn. zm.).

Dotychczasowa dyrektywa 2001/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 czerwca 2001 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, dotyczących produkcji, prezentowania i sprzedaży wyrobów tytoniowych (Dz. Urz. WE L 194 z 18.07.2001, str. 26), która obejmowała regulowane w zmienianej ustawie kwestie, traci moc najpóźniej ze skutkiem od dnia 20 maja 2016 r.

Poza wymogami prawa Unii Europejskiej, ustawa respektuje zasadę, w myśl której w regulowanym aspekcie ochrona zdrowia powinna mieć prymat przed zasadą wolności gospodarczej, ponieważ wyroby tytoniowe mają szczególnie szkodliwy wpływ na zdrowie ludzkie (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP).

W art. 1 w pkt 1 noweli zaproponowano zmianę art. 2 ustawy, przepisu zawierającego słownik określeń w niej używanych. Dodano tam szereg nowych pojęć, związanych z rozwojem rynku wyrobów tytoniowych.

Zgodnie z art. 2 pkt 11 ustawy, nowatorski wyrób tytoniowy, to wyrób tytoniowy inny niż papieros, tytoń do samodzielnego skręcania papierosów, tytoń fajkowy, tytoń do fajki wodnej, cygaro, cygaretko, tytoń do żucia, tytoń do nosa lub tytoń do stosowania doustnego. Z kolei papieros elektroniczny, to wyrób, który może być wykorzystywany do spożycia pary zawierającej nikotynę za pomocą ustnika, lub wszystkie elementy tego wyrobu, w tym kartridże, zbiorniki i urządzenia bez kartridża lub zbiornika. Papierosy elektroniczne mogą być jednorazowego użytku albo wielokrotnego napełniania za pomocą pojemnika zapasowego lub zbiornika lub do wielokrotnego ładowania za pomocą kartridży jednorazowych (art. 2 pkt 20).

Na podstawie zmienionego art. 5 ustawy, wprowadza się zakaz palenia wyrobów tytoniowych, w tym palenia nowatorskich wyrobów tytoniowych i palenia papierosów elektronicznych, z wyjątkiem miejsc do tego wyznaczonych.

W myśl art. 6 ust. 1 ustawy, zabroniona będzie sprzedaż papierosów elektronicznych lub pojemników zapasowych osobom do lat 18, podobnie jak ma to miejsce obecnie w stosunku do innych wyrobów tytoniowych.

W art. 6a ustawy określono wymagania, jakie muszą spełniać opakowania jednostkowe papierosów. Powinno mieć ono kształt prostopadłościanu. Opakowanie jednostkowe tytoniu do samodzielnego skręcania papierosów powinno mieć kształt prostopadłościanu lub walca lub mieć formę torebki. Dopuszcza się zastosowanie zaokrąglonych lub ukośnie ściętych krawędzi, z tym że ostrzeżenie zdrowotne powinno zajmować taką samą powierzchnię jak na opakowaniu jednostkowym bez takich krawędzi.

Opakowanie jednostkowe papierosów powinno zawierać co najmniej 20 papierosów. Opakowanie jednostkowe tytoniu do samodzielnego skręcania papierosów powinno zawierać co najmniej 30 g tytoniu.

Zgodnie z art. 7c, zabronione będzie wprowadzanie do obrotu, produkcji i importu w celu wprowadzania do obrotu wyrobów tytoniowych:

- o aromacie charakterystycznym;

- zawierających dodatki, w tym takie ich ilości lub stężenia, które zwiększają znacznie lub w wymiernym stopniu właściwości uzależniające, toksyczność lub właściwości CMR (rakotwórcze, mutagenne i działające negatywnie na rozrodczość) wyrobu tytoniowego na etapie spożycia.

Zabronione będzie także wprowadzanie do obrotu, produkcji i importu w celu wprowadzania do obrotu wyrobów tytoniowych zawierających:

- witaminy lub inne dodatki, które stwarzają wrażenie, że wyrób tytoniowy jest korzystny dla zdrowia lub wiąże się z nim zmniejszone zagrożenie dla zdrowia;
- kofeinę lub taurynę, lub inne dodatki i związki pobudzające kojarzone z energią i witalnością;
- dodatki mające właściwości barwiące dla wydzielanych substancji;
- dodatki, które ułatwiają inhalację lub absorpcję nikotyny – w przypadku wyrobów tytoniowych do palenia;
- dodatki, które w formie niespalonej mają właściwości CMR.

W art. 6 w ust. 4 ustawy wprowadzono ponadto zakaz wprowadzania do obrotu, produkcji i importu w celu wprowadzania do obrotu wyrobów tytoniowych zawierających środki aromatyzujące w jakichkolwiek ich komponentach, takich jak filtry, papier, opakowania i kapsułki i nadawania wyrobom tytoniowym właściwości technicznych, które pozwalają na zmianę zapachu lub smaku danych wyrobów tytoniowych lub intensywności ich dymu. Filtry, papier i kapsułki nie będą ponadto mogły zawierać tytoniu lub nikotyny.

Inspektor do spraw Substancji Chemicznych będzie uprawniony do dokonywania oceny, czy dany wyrób tytoniowy ma aromat charakterystyczny, zawiera środek aromatyzujący, zakazane dodatki lub zawiera dodatki w ilościach, które znacznie lub w wymiernym stopniu zwiększają jego właściwości uzależniające, toksyczność lub właściwości CMR.

Na podstawie art. 7f, zabroniona będzie sprzedaż na odległość, w tym transgraniczna sprzedaż na odległość wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych i pojemników zapasowych oraz ich części.

W myśl art. 8 ustawy, zabroniona będzie reklama wyrobów tytoniowych, papierosów elektronicznych, pojemników zapasowych lub rekwizytów tytoniowych i promocja wyrobów tytoniowych, papierosów elektronicznych, pojemników zapasowych lub rekwizytów tytoniowych oraz reklama i promocja produktów imitujących te wyroby, lub symboli

związanych z używaniem tytoniu, wyrobów tytoniowych, papierosów elektronicznych lub pojemników zapasowych.

Wprowadza się ponadto zakaz sponsorowania przez firmę tytoniową, w tym producenta lub importera wyrobów tytoniowych, oraz producenta lub importera powiązanych wyrobów, działalności sportowej, kulturalnej, oświatowej, zdrowotnej i społeczno-politycznej oraz zakaz eksponowania w punkcie detalicznym przedmiotów imitujących opakowania wyrobów tytoniowych oraz przedmiotów imitujących opakowania papierosów elektronicznych lub pojemników zapasowych.

W art. 8 ust. 4–6 określono wymogi wobec etykiet na opakowaniach wyrobów tytoniowych. Nie będą się tam mogły znajdować informacje o zawartości nikotyny, substancji smolistych lub tlenku węgla w wyrobie tytoniowym.

Na podstawie art. 8a ustawy, producent lub importer wyrobów tytoniowych będzie obowiązany do przekazania Inspektorowi do spraw Substancji Chemicznych jednorazowej informacji, w podziale na marki i rodzaje wyrobów tytoniowych, dotyczącej:

- wykazu wszystkich składników, z podaniem ich ilości, używanych do produkcji wyrobu tytoniowego, w porządku malejącym według masy każdego ze składników zawartych w danym wyrobie tytoniowym;
- poziomów wydzielanych substancji.

W art. 9 i art. 9a-9f określono nowe zasady umieszczania ostrzeżeń zdrowotnych na opakowaniach wyrobów tytoniowych.

Na każdym opakowaniu jednostkowym i opakowaniu zbiorczym wyrobów tytoniowych do palenia zamieszcza się mieszane ostrzeżenia zdrowotne, które:

- 1) zawierają jedno z ostrzeżeń tekstowych wymienionych w załączniku do ustawy oraz odpowiadającą mu kolorową fotografię z biblioteki obrazów w tym załączniku;
- 2) zawierają informacje o zaprzestaniu palenia, takie jak numer telefonu, adres poczty elektronicznej lub adres strony internetowej, gdzie konsumenci mogą zasięgnąć informacji o programach wsparcia dla osób, które chcą rzucić palenie;
- 3) zajmują 65% zewnętrznego obszaru zarówno przedniej, jak i tylnej płaszczyzny opakowania jednostkowego i opakowania zbiorczego, z tym że na opakowaniach w kształcie walca powinny znajdować się dwa mieszane ostrzeżenia zdrowotne znajdujące się w równej odległości od siebie, a każde ostrzeżenie zdrowotne zajmuje 65% przypadającej na nie połowy zaokrąglonej płaszczyzny;

- 4) są widoczne w takiej samej formie na obu stronach opakowania jednostkowego i opakowania zbiorczego;
- 5) są widoczne przy górnej krawędzi opakowania jednostkowego i opakowania zbiorczego i są umieszczone w tym samym kierunku co wszystkie inne informacje umieszczone na tej płaszczyźnie opakowania;
- 6) w przypadku opakowań jednostkowych papierosów mają następujące wymiary:
  - a) wysokość nie mniejszą niż 44 mm,
  - b) szerokość nie mniejszą niż 52 mm.

Na podstawie art. 11a, nowatorskie wyroby tytoniowe będą mogły być udostępniane po raz pierwszy w celu dalszej sprzedaży albo udostępniane po raz pierwszy w celu wprowadzenia do obrotu po uzyskaniu zezwolenia Inspektora wydawanego na podstawie zgłoszenia producenta lub importera. Inspektor wyda zezwolenie albo odmówi jego wydania w terminie 5 miesięcy od dnia zgłoszenia.

W art. 11c określono wymogi, po spełnieniu których będą dopuszczane do obrotu papierosy elektroniczne lub pojemniki zapasowe.

W przypadku gdy Inspektor stwierdzi lub będzie miał uzasadnione powody do stwierdzenia, że określone papierosy elektroniczne lub pojemniki zapasowe albo dany rodzaj papierosów elektronicznych lub pojemników zapasowych mogą stanowić poważne zagrożenia dla zdrowia ludzkiego, wstrzyma, w drodze decyzji, ich wytwarzanie lub wprowadzanie do obrotu lub nakaze wycofanie z obrotu na czas niezbędny dla dokonania oceny przez Komisję Europejską. Po uzyskaniu oceny Komisji Europejskiej Inspektor uchyli dotychczasową decyzję albo wyda decyzję o całkowitym wstrzymaniu wytwarzania lub wprowadzania do obrotu określonych papierosów elektronicznych lub pojemników zapasowych.

W art. 1 w pkt 20–25 ustawy zaproponowano zmianę przepisów karnych ustawy w ten sposób, aby obejmowały one także penalizację zachowań polegających na naruszeniu nowych przepisów.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa uchwalona przez Sejm na 20. posiedzeniu w dniu 9 czerwca br. pochodziła z przedłożenia rządowego (druk sejmowy nr 432, wpłynął do Marszałka Sejmu w dniu 18

kwietnia 2018 r.). Rada Ministrów zadeklarowała, że projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy skierowany został do I czytania w Komisji Zdrowia oraz dodatkowo do Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Posłowie odrzucili dwie poprawki zgłoszone do projektu w II czytaniu/

Za przyjęciem ustawy głosowało 396 posłów, przeciw było 46, głosów wstrzymujących się oddano 7.

III. Uwagi szczegółowe

- 1) W myśl art. 2 pkt 1 ustawy (art. 1 pkt 1 noweli), aromat charakterystyczny, to wyraźnie wyczuwalny zapach lub smak inny niż zapach lub smak tytoniu, wynikający z zastosowania dodatku lub kombinacji dodatków, w tym **zapach lub smak** owoców, przypraw, ziół, alkoholu, słodczy, mentolu lub wanilii, **który jest zauważalny** przed spożyciem wyrobu tytoniowego lub w trakcie spożywania.

Zważywszy, że zapachu lub smaku nie można zauważyć, natomiast można je czuć, rozważyć należy przyjęcie następującej poprawki.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 1, w art. 2 w pkt 1 wyraz „zauważalny” zastępuje się wyrazem „odczuwalny”;

- 2) Zgodnie z art. 2 pkt 8, maksymalny poziom oznacza maksymalną ilość substancji, która może być zawarta w wyrobie tytoniowym, lub maksymalną ilość substancji wydzielanych przez wyrób tytoniowy mierzoną w miligramach, **z tym że zawartość lub poziom może wynosić 0.**

Ostatnia część tej definicji jest zbędna, ponieważ po pierwsze nie ma żadnej wartości normatywnej, a po drugie nie pozostaje w związku z definiowanym określeniem.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 1, w art. 2 w pkt 8 skreśla się wyrazy „, z tym że zawartość lub poziom może wynosić 0”;

- 3) Ustawa wprowadza do obrotu prawnego kilka pojęć o zbliżonym znaczeniu: w art. 2 w pkt 25 - firma produkująca wyroby tytoniowe oraz firma zajmująca się produkcją,

dystrybucją i handlem wyrobami tytoniowymi, w pkt 28 – firma, z kolei w art. 8 w ust. 2 - firma tytoniowa. Firma, to zgodnie z art. 43⁴ i art. 43⁵ Kodeksu cywilnego nazwa przedsiębiorcy a nie synonim pojęć przedsiębiorca, podmiot gospodarczy itp.

Propozycje poprawek

- 1) w art. 1 w pkt 1, w art. 2 w pkt 25:
  - a) w lit. b wyraz „firm” zastępuje się wyrazem „podmiotów”
  - b) w części wspólnej wyraz „firmami” zastępuje się wyrazem „podmiotami”;
- 2) w art. 1 w pkt 1, w art. 2 w pkt 28 wyraz „firm” zastępuje się wyrazami „podmiotów produkujących takie wyroby”;
- 3) w art. 1 w pkt 11 w lit. b, w ust. 2 skreśla się wyrazy „firmę tytoniową, w tym”;
- 4) Na podstawie art. 11b ust. 7, oświadczenia, o których mowa w ust. 3 pkt 6–8, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy(a) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Art. 233 Kodeksu karnego typizuje dwa różne przestępstwa. Pierwszym jest złożenie fałszywych zeznań (art. 233 § 1 K.k.) natomiast drugim jest złożenie fałszywego oświadczenia (art. 233 § 6 K.k.). Ponieważ odpowiedzialnością karną jest zagrożone złożenie fałszywego oświadczenia, co znajduje swoje odzwierciedlenie w brzmieniu klauzuli zawartej w oświadczeniu, to przepis powinien odnosić się konsekwentnie do odpowiedzialności za złożenie fałszywego oświadczenia, a nie fałszywych zeznań.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 19, w art. 11b w ust. 7 użyty dwukrotnie wyraz „zeznań” zastępuje się wyrazem „oświadczeń”;

- 5) Zgodnie z art. 11i ust. 1, nieopłacone, opłacone w części lub nieopłacone w terminie należności budżetowe wynikające z opłat stanowiących dochód budżetu państwa określone w art. 7d ust. 4, art. 8aa ust. 8, art. 8ab ust. 5 i art. 10 ust. 8 podlegają ściąganiu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. W katalogu tym zabrakło opłat, o których mowa w art. 11a ust. 7 oraz w art. 11b ust. 4. Jeżeli pominięcie to nie było zamierzone, należy przyjąć poniższą poprawkę.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 19, w art. 11i w ust. 1 wyrazy „i art. 10 ust. 8” zastępuje się wyrazami „, art. 10 ust. 8, art. 11a ust. 7 i art. 11b ust. 4”;

- 6) Zgodnie z 13 ust. 2, kto pali wyroby tytoniowe, nowatorskie wyroby tytoniowe lub papierosy elektroniczne wbrew postanowieniom art. 5, podlega karze grzywny do 500 zł. Zważywszy, że przepisy karne powinna cechować szczególna precyzja, wyodrębnienie tam kategorii nowatorskich wyrobów tytoniowych należy uznać za zbędne, ponieważ są one rodzajem wyrobu tytoniowego (art. 2 pkt 11). Ponadto, wyszczególnienie w art. 13 ust. 2 nowatorskich wyrobów tytoniowych może powodować wątpliwości co do penalizacji palenia innych, nie wymienionych w przepisie wyrobów tytoniowych.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 22, w ust. 2 skreśla się wyrazy „, nowatorskie wyroby tytoniowe”;

- 7) W art. 2 w pkt 6 ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w dotychczasowym brzmieniu zawarta jest definicja określenia „informacja o wyrobach tytoniowych”. Jest to informacja o markach wyrobów tytoniowych oraz o zawartości substancji szkodliwych, nie zawierająca przekazu zachęcającego do zakupu lub używania wyrobów tytoniowych, umieszczona wyłącznie w punktach sprzedaży tych wyrobów.

Ponieważ analizowaną nowelą usunięto z ustawy pojęcie informacji o wyrobach tytoniowych umieszczanej w punktach sprzedaży tych wyrobów, należy wnosić, że wolą ustawodawcy było wprowadzenie zakazu eksponowania takich informacji.

W takiej sytuacji należy rozważyć wprowadzenie do ustawy przepisu przejściowego, który respektując zasady wynikające z art. 2 Konstytucji (zasada ochrony praw nabytych, zaufania do prawa, ochrony interesów w toku), pozwoliłby na usunięcie z punktów sprzedaży informacji o wyrobach tytoniowych, wyznaczając na to termin dłuższy niż czternastodniowe *vacatio legis*.

Propozycja poprawki

po art. 8 dodaje się art., 8a w brzmieniu:

„Art. 8a. Informacje o wyrobach tytoniowych, o których mowa w art. 2 pkt 6 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, mogą być umieszczone w punktach

sprzedaży wyrobów tytoniowych przez okres 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.”

III. Poprawki doprecyzowujące

- 1) w art. 1 w pkt 1, w art. 2 w pkt 43 wyraz „i” zastępuje się wyrazem „lub”;
- 2) w art. 1 w pkt 3 w lit. a, w pkt 2 wyrazy „palenia papierosów, palenia papierosów elektronicznych i używania wyrobów tytoniowych” zastępuje się wyrazami „palenia papierosów, używania innych wyrobów tytoniowych oraz palenia papierosów elektronicznych”;
- 3) w art. 1 w pkt 5 w lit. d, w ust. 4 w pkt 2 wyrazy „i papierosów elektronicznych,” zastępuje się wyrazami „, lub papierosów elektronicznych,”;
- 4) w art. 1 w pkt 19, w art. 11a w ust. 3 w pkt 5 oraz w art. 4 w ust. 2 w pkt 1 wyrazy „wyroby tytoniowe” zastępuje się wyrazami „wyrobów tytoniowych”;

Maciej Telec

Główny legislator